

19.06.2017

MAAHANMUUTTOVIRASTO

MIGRATIONSVERKET

FINNISH IMMIGRATION SERVICE

Työ- ja elinkeinoministeriö

kirjaamo@tem.fi

Lausuntopyyntöne 5.5.2017

**MAAHANMUUTTOVIRASTON LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN
ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI KOTOUTUMISEN EDISTÄMISESTÄ**

Maahanmuuttovirasto suhtautuu epäileväisesti kuntaan ohjaamista koskevassa pykälässä esitettyyn vastaanottokeskuksen tehtävään ohjata lain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu henkilö kuntaan. Esityksen mukaan päävastuu kuntaan ohjaamisesta olisi maakunnalla. Tällä hetkellä kuitenkin sopimusmenettelyyn perustuvien kuntapaikkojen riittämättömyyden vuoksi vastaanottokeskusten avustama kuntiin muutto on muodostunut yhtä suureksi tai jopa suuremmaksi kuin muutto ELY-keskusten neuvottelemille kuntapaikoille. Kun huomioidaan lisäksi se, ettei esityksessä aseteta selkeitä ja konkreettisia velvoitteita maakunnille tai kunnille esimerkiksi vastaanottaa tietty määrä sijoitettavia henkilöitä, Maahanmuuttovirasto suhtautuu epäillen esityksessä esitettyjen seikkojen toimivuuteen vallitsevien keskeisten kuntaan siirtymisen epäkohtien ratkaisemisessa. Esityksessä vastaanottokeskuksille ehdotetussa kuntaan siirtymisen ohjaamistehtävässä voidaan onnistua ainoastaan, jos kunnille asetetaan Ruotsin ja Tanskan tavoin velvoite vastaanottaa tietty määrä henkilöitä.

Nykyisessä vastaanottolaissa ei säädetä Maahanmuuttovirastolle kyseisen kaltaista kuntaan ohjaamis-tehtävää. Maahanmuuttoviraston näkemyksen mukaan vastaanottokeskuksille ei voida asettaa esityksessä esitettyä tehtävää ilman vastaanottolain asiaankuuluvaa muuttamista. Maahanmuuttoviraston näkemyksen mukaan avustettu kuntiin ohjaaminen ja sen tukeminen ei ole osa vastaanottolaissa säänneltyä vastaanottopalveluihin kuuluvaa sosiaalityötä tai ohjausta ja neuvontaa, toisin kuin tämän esityksen perusteluissa esitetään. Tätä toimintaa ei ole myöskään huomioitu vastaanottokeskusten henkilömitoituksissa vaikka vastaanottokeskukset ovatkin joutuneet tehtävää viime vuosina hoitamaan. Mikäli Maahanmuuttovirastolle ja vastaanottokeskuksille halutaan säätää tämä tehtävä, tulee vastaanottolain tarkistamisen lisäksi esityksessä huomioida ja turvata tämän uuden lakiin kirjatun tehtävän edellyttämä Maahanmuuttoviraston ja vastaanottokeskusten henkilöresursointi.

Voimassaolevan kotoutumisen edistämistä koskevan lain mukaan kuntaan ohjaaminen tapahtuu siten, että ELY-keskus tekee kunnan kanssa sopimuksen kuntaan osoittamisesta (41 §) ja ELY-keskus osoittaa henkilön kuntaan, jonka kanssa sopimus on tehty (43 §). Maahanmuuttoviraston ja vastaanottokeskusten rooli kuntaan ohjaamisessa on syntynyt tilapäisratkaisuna käytännön tarpeeseen vastata kuntaan siirtymiseen liittyvään haasteeseen, koska kotoutumislaissa säädetty kuntapaikoista sopimiseen perustuva menettely ei ole osoittautunut riittävän toimivaksi. Käytännössä vastaanottokeskus tekee ELY-keskukselle kuntasijoitushakemuksen oleskeluluvan saaneelle henkilölle pidetyn oleskelulupainfon jälkeen. Mikäli ELY-keskus ei löydä kuntapaikkaa ja siihen liittyvää asuntoa kahden kuukauden kuluessa sijoitushakemuksen laatimisesta, vastaanottokeskus voi ryhtyä avustamaan kuntaan muutossa. Käytännössä vastaanottokeskus esimerkiksi neuvoo ja ohjaa asiakasta asunnon etsimisessä, käy

www.migri.fi

vuokrasopimuksen läpi asiakkaan kanssa ja ohjaa etuuksien kuten vuokravakuuden ja asumistuen hakemisessa Kelalta. Vastaanottokeskusten kuntaan ohjaamisen avustamisen ja tukemisen sisältöä ei ole tällä hetkellä selkeästi säännelty. Vastaanottokeskukset eivät ohjaa asukkaita kuntaan mitenkään systemaattisesti ja kuntaan muutossa avustamisen tarkempi sisältö ja määrä todellisuudessa vaihtelevat huomattavasti vastaanottokeskusten resurssien mukaan.

Maahanmuuttovirasto kiinnittää huomiota lakiteknisenä seikkana kuntaan ohjaamista koskevan pykälän muotoiluun. Lausuttavana olevassa ehdotuksessa maakunnan tehtävä ohjata henkilö kuntaan on ilmaistu tietojen luovuttamista koskevan 1 momentin sivulauseessa. Maahanmuuttoviraston näkemyksen mukaan tämä pykälään sisältyvä kuntaan ohjaamisen ensisijainen ja pääasiallinen malli tulisi kirjata teknisestä siten, että maakunnan päävastuu asiassa tulee selkeästi esille. Tämän vuoksi maakunnan kuntaan ohjaamista voisi käsitellä pykälän 1 momentissa ja sisällyttää siihen myös tarkemman kuvauksen siitä, mitä kuntaan ohjaaminen pitää sisällään. Ehdotuksessa olisi tärkeä tarkemmin avata, mitä maakunnan kuntaan ohjaamisella tarkoitetaan. Kuntaan ohjaamista on käsitelty esityksessä varsin yleisellä tasolla. Kuntaan ohjaamiseen liittyvää tietojen luovuttamista voisi puolestaan käsitellä selkeyden vuoksi erikseen pykälän 2 tai 3 momentissa.

Kuntaan ohjaamisen valtakunnallisia tavoitteita koskevan pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvosto voi tarvittaessa täsmentää kuntaan ohjaamisen strategisia tavoitteita ja linjauksia määrittelemällä tarkennetut tavoitteet kuntaan muuton tasaisen jakautumisen ja sujuvuuden varmistamiseksi. Pykälän perusteluiden mukaan tavoitteiden ja linjausten valmistelussa olisi huomioitava vastaanottokeskuspaikkojen ja alaikäisten turvapaikanhakijoiden asuinyksiköiden määrä. Maahanmuuttovirasto haluaa kiinnittää huomiota siihen, että viimeiset pari vuotta ovat osoittaneet, että keskusten määrässä ja sijainnissa voi olla huomattavaa vaihtelua. Näin ollen tulee harkita missä määrin laajempia linjauksia, joihin tulisi sitoutua pidemmäksi aikaa, on esityksessä hyödyllistä sitoa keskusten määrään. Nykyisen kuntapaikkamallin yksi pullonkaula on ollut toimintamalli, jossa tietystä keskuksista muutetaan saman kunnan tai ELY-keskuksen alueelle. Tämän vuoksi on hyvä jos uudessa toimintamallissa pyritään laajemmin huomioimaan maakunnan alueelle siirtymistä ja ottamaan mukaan niitäkin kuntia, joiden alueella ei sijaitse vastaanottokeskuksia.

Ylijohtaja Jaana Vuorio

Ylitarkastaja Sanna Ubani

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 19.06.2017 klo 15:34. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Työ- ja elinkeinoministeriö

Tiedoksi Sisäministeriö/ MMO
Maahanmuuttovirastossa/
- apulaispäällikkö
- oikeus- ja maatietoyksikön johtaja
- vastaanottoyksikön johtaja